1. **Вступ. Значення дисципліни.**
   - 1.1 Короткий історичний огляд рибництва.
   - 1.2 Напрями розвитку галузі.
   - 1.3 Вплив господарської діяльності людини на стан рибних запасів.
   - 1.4 Перспективи розвитку рибництва в Україні.

Історія розвитку рибництва.

Існуючі джерела свідчать про те, що рибництво зародилось ще до нашої ери і його початківцями були древні цивілізації Китаю та Риму. Понад дві тис років тому в книжці про рибництво Китаю наведені дані про способи рибництва і місця розведення морських та прісноводних риб. У цей період найхарактернішим біотехнічним способом рибництва стародавніх країн було виловлювання запліднені ікри, вільних ембріонів і личинок, яких потім поселяли у штучні водойми для подальшого вирощування. Про це є цікаві відомості, які дають змогу уявити рівень виконаних робіт, правила відловлювання молоді риби, способи її транспортування і аерації води (**Аерація** – це процес насичення **води** киснем, що відбувається шляхом пропускання повітря через водне середовище), технологію вирощування риби. Рибництво було прибутковою справою, нерідко прибуток перевищували витрати на придбання рибопосадкового матеріалу у десятки разів.

У Римській імперії ,за свідченнями тодішніх письменників, рибництво досягло високого рівня розвитку. Багаті ,на той, час жителі будували не лише місткості для зберігання живої риби, а разом будували водойми – пісцини, тобто басейни з морською водою для відгодівлі і вирощування риби. Це були споруди з кількома водоймами які розділялись перегородками для окремого утримання різних видів риб, різних вікових груп. Утримання таких басейнів забезпечувало особисті потреби власника і давало значні прибутки від реалізації риби.

На основі цих фактів можна сказати що тут (у Римській імперії) почали розведення риби в ставах.

Матеріали римського рибництва стали основою прийомів і методів утримання та розведення риби. Було доведена можливість утримання і відгодівлі морських риб. До нашого часу дійшли рекомендації по обладнанню штучних водойм і вибору місця для їх будівництва, можливості

утримання різних видів риб спільно та особливості їх годівлі, акліматизації риби в природних водоймах.

У середні віки коли почало зростати міське населення з'явилась необхідність у збільшенні виробництва продуктів харчування , почали будувати штучні водойми ближче до споживачів для культивування риби. З другої половини XIV ст. у західній Європі почали будівництво СПУСКНИХ ставів , у них вирощували линів, карасів, коропів. У дворах заможних людей практикували вирощування у саджалках (невеликі ставки) привезених цінних риб.

У межах сучасної України особливо на заході, рибництво розвивалось завдяки зацікавленості селян в одержанні прибутків, сприянні природно-кліматичних умов. Українські риболови мали добрі знання та навички що забезпечило високий рівень та прибутковість цієї галузі. Проте почались війни і це зумовило занепад всього сільського господарства. Рибні господарства були пограбовані та зруйновані, знищені цінні маточні стада коропа.

Напрямки розвитку галузі.

Рибництво — одна з галузей господарства, що займається риборозведенням, збільшенням і поліпшенням якості рибних запасів. Вирізняють рибництво у **природних водоймах** і **ставкове**.

Товарне рибництво - вирощування у спеціально створених штучних умовах або визначених для цього рибогосподарських водних об'єктах товарної риби та інших водних живих ресурсів, що реалізуються населенню або використовуються рибопереробними підприємствами як сировина.

Крім традиційних методів рибництва (в штучних або природних водоймах з нерегульованими умовами вирощування), останнім часом набуло розвитку рибництво в умовах штучних водойм обмеженого обсягу з відносно регульованими умовами проживання риб, такі методи отримали назву **індустріальних. Індустріальне рибництво** в даний час є формою рибного господарства, що найбільш інтенсивно розвивається. Від інших форм воно відрізняється багатьма характерними ознаками: − виробництво риби здійснюється в невеликих рибоводних місткостях – басейнах, сітчастих садках і проточних ставках; − високою інтенсивністю виробництва, яка забезпечується за рахунок високої щільності посадки, інтенсивного водообміну і цілеспрямованого формування водного середовища, особливо температурного режиму та газового складу води; − застосуванням повністю збалансованих за поживними речовинами комбікормів. Індустріальне рибництво нині є найперспективнішою формою рибного господарства, яка інтенсивно розвивається.

Під **рибництвом в ріках, озерах і водосховищах** (природні водойми), в широкому сенсі слова, слід розуміти комплекс заходів, що забезпечують процес відтворення рибних запасів у водоймах, їх збільшення і якісне поліпшення. Основні заходи цього комплексу: 1) забезпечення процесу розмноження промислових риб шляхом поліпшення природних умов та за допомогою штучного риборозведення; 2) поліпшення видового складу промислових риб у відповідності з особливостями кожного водоймища; 3) поліпшення режиму рибогосподарських водойм як середовища існування риб. З рибництвом тісно пов'язане і регулювання рибальства, також спрямоване на забезпечення процесу відтворення рибних запасів. В завдання рибництва у природних водоймах входить здійснення зазначених вище заходів у морях, озерах, річках та інших промислових водоймах.

Марикультура — промислове розведення та вирощування морських водних живих ресурсів або інших продуктів у спеціальних господарствах на відкритих ділянках океану, у його прибережних районах, у резервуарах, ставках, водогонах, що заповнені морською водою. Прикладом водоростей у морських водоймах. Безпосередні продукти виробництва може бути вирощування морської риби, а також молюсків, креветок і марикультури: риб'яча ікра, агар-агар, ювелірні вироби (наприклад перлини) та косметика.

Вплив діяльності людини на стан рибних запасів.

Однією з основних проблем, що впливають на зменшення запасів промислових водних живих ресурсів, є значне погіршення якості води.

На якості води природних водних об’єктів не може не позначитись також постійне зростання обсягів забору води для господарських потреб. Негативний вплив надає *водний транспорт,* в результаті використовування якого відбувається забруднення водоймищ . Крім того, судноплавство на нерестових річках надає різну шумову дію на риб в період нересту. Проте в даний час застосовуються деякі заходи, зокрема на судах проводять збір відходів.

Днопоглиблювальні роботи роблять негативний вплив на розвиток кормових організмів, порушують їх природний ареал розповсюдження. Тому ці роботи проводяться з великою обережністю і лише при вивченні впливу на мешканців водойми.

Значного збитку завдає *лісова промисловість.* Вирубка лісу прискорює тане ння снігу, і швидкий стік води вимиває грунт. Відбувається замулення річок і погіршення гідрологічного і гідрохімічного режиму. Сплав лісу по річках забруднює їх і перешкоджає просуванню риб до місць нересту. В даний час сплав лісу по нерестових річках в період ходу риби на нерест заборонений.

Перспективи розвитку рибництва в Україні.

Важливою складовою у забезпеченні продовольчої безпеки України є розвиток інтенсивної аквакультури. За результатами дослідження встановлено, що рибна галузь в Україні перебуває у кризовому стані. За 2013 – 2015 рр. обсяг вилову риби через негативні економічні процеси, які пов'язані із втратою значної частини риболовецького флоту та морського шельфу, скоротився у 2 рази. Україна володіє достатнім ресурсним потенціалом для розвитку аквакультури, на базі якого необхідно збільшувати обсяги вирощування та вилову товарної риби з метою забезпечення потреб споживачів продукцією вітчизняного виробництва.